

NOVI ZAKON O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

- SPRJEČAVANJE FINANCIRANJA TERORIZMA -

Tomislav Sertić, mag. iur

Sadržaj prezentacije

1. Zakonodavni okvir
2. Novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma – osnovna pitanja
3. Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma u RH
4. EU Nadnacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma
5. Pojavni oblici FT
6. Institucionalni okvir sprječavanja PN/FT
7. Ured za sprječavanje pranja novca kao finansijsko-obavještajna jedinica RH
8. Ključni pokazatelji o radu Ureda 2009.-2016.

1. ZAKONODAVNI OKVIR

- Međunarodna konvencija o sprječavanju financiranja terorizma, i druge konvencije
- Preporuke FATF-a (2012)
- Direktiva (EU) 2015/849 od 20. svibnja 2015. o sprječavanju korištenja finansijskog sustava za pranje novca i financiranje terorizma
  - Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma
- Direktiva (EU) 2017/541 od 15. ožujka 2017. o suzbijanju terorizma
  - Kazneni zakon (članak 98. - kazneno djelo FT)

2. Novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma – osnovna pitanja

1. Nacionalna procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma
2. Procjena rizika stranke za pranje novca i financiranje terorizma, u okviru mjera CDD
3. Ograničenja u poslovanju s gotovinom za pravne ili fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost u Republici Hrvatskoj
4. Uspostavljanje Registra stvarnih vlasnika pravnih subjekata radi transparentnosti podataka o stvarnom vlasniku pravnih subjekata
5. Prikupljanje podataka o izvoru sredstava za gotovinske transakcije u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj

2. Novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma - osnovna pitanja

6. Nova definicija pojma „politički izložene osobe“
7. Jačanje institucionalne i operativne neovisnosti Ureda za sprječavanje pranja novca kao finansijsko obavještajne jedinice sukladno međunarodnim standardima
8. Detaljnije propisivanje roka obveznicima vezano za izdavanje i trajanje naloga Ureda za privremeno zaustavljanje obavljanja sumnjive transakcije
9. Nove tehnologije razmjene informacija među finansijsko obavještajnim jedinicama unutar Europske unije putem decentralizirane računalne mreže FIU.net
10. Propisivanje sankcija za obveznike primjene Zakona koje trebaju biti učinkovite, proporcionalne, odvraćajuće u slučaju nepoštovanja odredaba Zakona

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

- Republika Hrvatska je sačinila Nacionalnu procjenu rizika u svrhu **prepoznavanja, procjene i razumijevanja rizika od pranja novca i financiranja terorizma**, a u skladu sa međunarodnim standardima FATF (Preporuka 1) i Direktivom (EU) 2015/849.
- Na taj način je:
  - **prepoznala potrebne promjene** u preventivnom zakonodavstvu koje su uključene u novi Zakon u dijelu mjera koje se odnose na ovlaštene mjenjače, izvor gotovine, PEP, ograničenja u poslovanju s gotovinom
  - **osigurala dostupnima rezultate** Nacionalne procjene rizika svim obveznicima primjene Zakona (kreditne, finansijske i nefinansijske institucije, profesionalne djelatnosti: javni bilježnici, odvjetnici, računovođe, revizori i dr.) te svim dionicima sustava SPNFT.

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

- Projekt je proveden 2015. u suradnji sa Svjetskom bankom
- Akcijski plan za smanjenje identificiranih rizika od pranja novca i financiranja terorizma se provodi tijekom 2017.
  - Podnošenje Izvješća Vladi Republike Hrvatske o provedbi Akcijskog plana – I. kvartal 2018.
  - Ažuriranje Nacionalne procjene rizika - IV. Kvartal 2018.
- Članak 5. stavak 1. novoga Zakona:
  - Za prepoznavanje, procjenu, razumijevanje i smanjenje rizika od pranja novca i financiranja terorizma, Republika Hrvatska provodi nacionalnu procjenu rizika od pranja novca i financiranja terorizma, pri čemu uzima u obzir propise koji uređuju zaštitu osobnih podataka i zaštitu tajnosti podataka, a koja procjena će se redovito ažurirati svake četiri godine od prethodno provedene nacionalne procjene rizika, te po potrebi i ranije.

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

- **Identificirane prijetnje u odnosu na sustav (FT)**
- Procjena prijetnje od financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj temelji se na:
  - **podacima o kaznenim postupcima za kazneno djelo „Financiranje terorizma“** koje podatke nadležna državna odvjetništva i sudovi dostavljaju UZSPN. Prema podacima nadležnih državnih odvjetništava i sudova, u RH nije pokrenuta niti jedna istraga, nije bilo optužnica niti su donesene presude za kazneno djelo „Financiranje terorizma“.
  - **podacima SOA-e i MUP-a RH** prema kojim u promatranom razdoblju nije utvrđeno postojanje slučajeva financiranja terorizma povezanog s pravnim osobama i / ili fizičkim osobama koje posluju ili borave na teritoriju Republike Hrvatske.
  - **Broj transakcija sa sumnjom na financiranje terorizma prijavljen Uredu od strane obveznika je nizak.** Analizom zaprimljenih obavijesti i na temelju povratnih informacija od nadležnih tijela kojim je Ured navedene slučajeve proslijedio na nadležno postupanje, u tim slučajevima nisu utvrđene poveznice sa financiranjem terorizma ili konkretnim terorističkim aktima.
- Analizom naprijed navedenih podataka procijenjena je **niska prijetnja od financiranja terorizma u RH.**

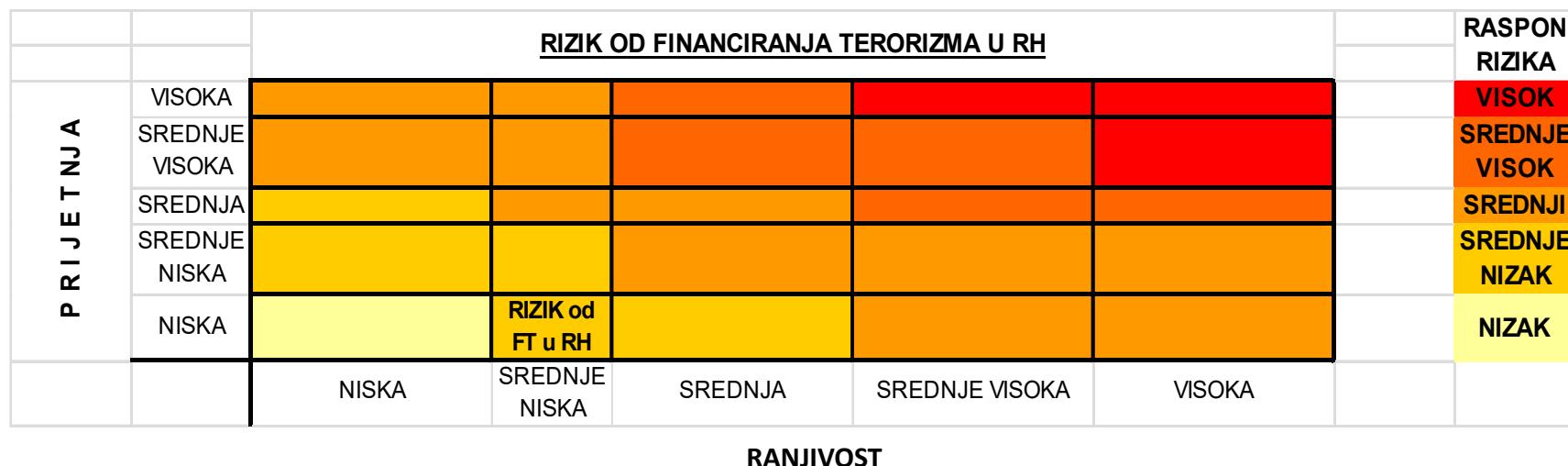
3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

- **Identificirane ranjivosti u odnosu na sustav (FT)**
- Procjena ranjivosti od financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj temelji se na analizi sljedećih varijabli:
  - Političko okruženje
  - Suradnja nadležnih tijela
  - Analiza sumnjivih transakcija
  - Međunarodna suradnja
  - Međunarodne restriktivne mjere
  - Sektor neprofitnih organizacija.
- Analizom naprijed navedenih verijabli procijenjena je **srednje niska ranjivost od financiranja terorizma u RH.**

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

Mapa rizika od financiranja terorizma

(Rizici od financiranja terorizma identificirani su na način da su podaci o identificiranim prijetnjama odnosno identificiranim ranjivostima pojedinih sektora uneseni u tzv. mapu rizika a koja pokazuje rizik od pranja novca (nizak – srednje/nizak – srednji – srednje/visok - visok)).

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

RIZIK OD FINANCIRANJA TERORIZMA ≠ RIZIK OD TERORIZMA

Javno izvješće SOA-e objavljeno 2017 (str. 9):

Naslov članka u kojem ISIL prijeti terorističkim napadima na jugoistoku Europe u 10. broju ISIL-ovog internetskog lista Rumiyah od 07. lipnja 2017.

„S obzirom na dobar ugled, položaj i prava muslimanske zajednice, **radikalni islamizam u Republici Hrvatskoj nije naišao na veći odziv. Broj sljedbenika salafizma u Hrvatskoj je vrlo mali i čini ga nekoliko desetaka osoba koji ne pozivaju na nasilje.**

Ipak, postojanje brojnih radikalnih islamista u državama hrvatskog jugoistočnog susjedstva povećava rizik od terorističke prijetnje za cijelu jugoistočnu Europu.

U državama jugoistočnog susjedstva trenutačno ima više od 10.000 sljedbenika salafizma okupljenih u više desetaka tzv. paradžemata i nekoliko enklava.

Pri tome, pripadnici tzv. političkog salafizma ne zagovaraju nasilje, dok pripadnici tzv. džihadištičkog i takfirskog salafizma odobravaju terorističke napade. Uz to, ne priznaju stajališta službenih islamskih zajednica, zakone ni demokratsku vlast države domaćina.”

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

- Identificirane prijetnje u odnosu na sustav (PN)
- Kao kaznena djela s visokom prijetnjom od pranja novca izdvajaju se:
  - utaja poreza,
  - zlouporaba opojnih droga, te
  - koruptivna kaznena djela.
- Riječ je o kaznenim djelima kod kojih su kumulativno ostvarena dva uvjeta – da su česta i da se istima pribavlja značajna imovinska korist.
- Kaznena djela sa srednjom prijetnjom od pranja novca:
  - prijevarna postupanja,
  - zlouporaba prava intelektualnog vlasništva,
  - izbjegavanje carinskog nadzora,
  - prostitucija,
  - pronevjera i
  - lihvarske ugovore.
- Procjena prihoda stečenih predikatnim kaznenim djelima počinjenim u Republici Hrvatskoj, pa i razmjeri kaznenog djela pranja novca, bila je otežana uslijed nedostataka relevantnih statističkih podataka i znanstvenih istraživanja.

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

- **Identificirane prijetnje u odnosu na sustav (PN)**
- Kod naprijed navedenih predikatnih kaznenih djela utvrđeno je sljedeće:
  - u značajnoj mjeri počinjena su **u okviru zločinačkog udruženja**, te je
  - **česta prisutnost međunarodnog elementa** i prilikom počinjenja predikatnog djela i prilikom pranja novca.
- **Analizirani slučajevi ukazuju da korist iz predikatnih kaznenih djela počinjenih u RH u pravilu ostvaruju osobe koje imaju prebivalište u RH. Posljedično, nezakonito stečeni prihod koristi se u RH, čak i kada je pranje novca izvršeno uz pomoć inozemnih pravnih i fizičkih osoba.**

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

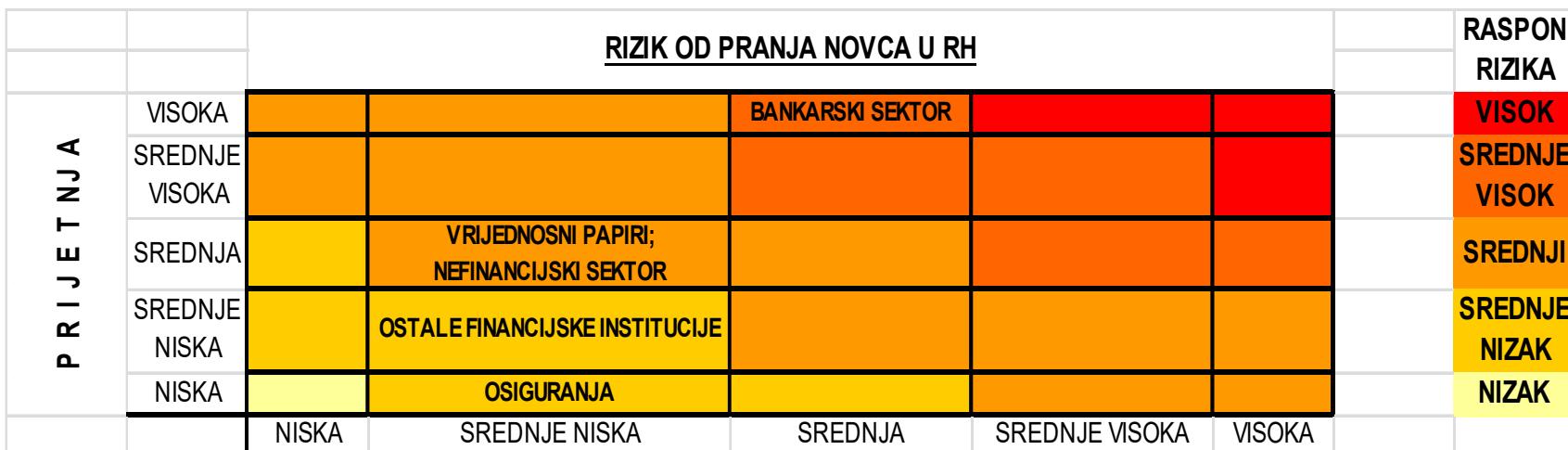
- **Identificirane ranjivosti u odnosu na sustav (PN)**

- mali broj pokrenutih kaznenih predmeta za kazneno djelo pranja novca - mali broj istraga, optužnica i presuda;
- nedostatak statističkih podataka i analiza posebno u pogledu međunarodne suradnje u kaznenim stvarima, te procjena iznosa imovinske koristi stečene kaznenim djelima;
- nedovoljni administrativni i informatički kapaciteti tijela u sustavu sprječavanja pranja novca.
- najranjiviji sektor je bankovni sektor;
- nedovoljna transparentnost podataka o pravnim osobama („stvarni vlasnici“);
- položaj i ovlasti u unutarnjoj hijerarhiji obveznika (banke i dr.) ovlaštenih osoba za SPNFT;
- sankcioniranje obveznika (banke i dr.) za nepridržavanje zakonskih odredbi vezano za SPNFT;
- mali broj prijava sumnjivih transakcija u svim sektorima izuzev bankarskog sektora.

3. NACIONALNA PROCJENA RIZIKA OD PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA U RH

Mapa rizika od pranja novca

(Rizici od pranja novca identificirani su na način da su podaci o identificiranim prijetnjama odnosno identificiranim ranjivostima pojedinih sektora uneseni u tzv. mapu rizika a koja pokazuje rizik od pranja novca (nizak – srednje/nizak – srednji – srednje/visok - visok).

RANJIVOST

4. EU - Nadnacionalna procjena rizika

Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti (26. lipnja 2017.)

1. Financijski sektor (FT)

1. Smatra se da je sektor elektroničkog novca ili sektor usluga prijenosa novčane vrijednosti (npr. novčane pošiljke) u znatnoj, čak i izrazito znatnoj, mjeri izložen rizicima od pranja novca ili financiranja terorizma
2. Čini se da su novi proizvodi, kao što su platforme za skupno financiranje i virtualne valute, znatno izloženi rizicima od pranja novca ili financiranja terorizma
3. Cilj je financijske tehnologije (*FinTech*) uvođenje novih tehnoloških rješenja za brže, sigurnije i učinkovitije financijske proizvode, ali ona bi mogla također stvoriti prilike za kriminalce.
4. U procjeni se napisljeku pokazalo da je u nedavnim slučajevima povezanima s terorizmom redovita praksa bila zloupotreba potrošačkih kredita i zajmova male vrijednosti.

4. EU - Nadnacionalna procjena rizika

Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti (26. lipnja 2017.)

2. Gotovina i ekvivalentna sredstva (FT)

1. Nadnacionalna procjena rizika pokazala je da je **gotovina** i dalje sredstvo koje se najčešće upotrebljava za svrhe povezane s pranjem novca ili financiranjem terorizma jer kriminalcima omogućuje da sakriju svoj identitet te se zbog toga gotovina pojavljuje u gotovo svakoj istrazi pranja novca i financiranja terorizma.
2. Uredbom (EZ) br. 1889/2005 od 26. listopada 2005. o kontrolama gotovine koja se unosi u Zajednicu ili iznosi iz Zajednice **ne osigurava se odgovarajuća razina ublažavanja rizika**, nisu obuhvaćeni proizvodi ekvivalentni gotovini kao što su zlato, dijamanti ili anonimne kartice velikog kapaciteta s unaprijed uplaćenim sredstvima
3. Posebna zabrinutost izražena je u **pogledu krađe antikviteta i drugih artefakata te nezakonite trgovine njima: ukradeni artefakti mogu poslužiti kao izvor za financiranje terorizma.**

4. EU - Nadnacionalna procjena rizika

Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti (26. lipnja 2017.)

3. Nепrofitне организације (FT)

1. Непрофитне организације могу бити изложене ризицима од злупотребе у сврху финансирања тероризма.
2. Разлог је тај што one могу укључивати кретање средстава у или из подручја сукоба или трећих земаља у чијим је режимима за сузбијање прanja новца и финансирања тероризма Комисија утврдила постојање стратешких недостатака.

4. EU - Nadnacionalna procjena rizika

Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti (26. lipnja 2017.)

4. Hava (FT)

1. Hava i druge neformalne usluge prijenosa vrijednosti **specifična su prijetnja osobito u kontekstu financiranja terorizma.**
2. Havaladari i drugi pružatelji sličnih usluga dogovaraju se o prijenosu i primanju sredstava ili ekvivalentne vrijednosti i namiruju se putem trgovine, gotovine i neto namire tijekom dužeg vremenskog razdoblja. **Od drugih prenositelja novca razlikuju se jer upotrebljavaju nebanskarske metode namire**
3. obično se svrstavaju među nezakonite jer uglavnom nisu registrirane i ne ispunjavaju zahtjeve Druge direktive o platnim uslugama. Problem otežava činjenica da se postojanje havale i drugih sličnih usluga teško otkriva: transakcije **često dolaze u paketu, kompenziraju se uvezenom/izvezenom robom i ostavljaju za sobom ograničene sljedive informacije.**

4. EU - Nadnacionalna procjena rizika

Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o procjeni rizika od pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na unutarnje tržište i odnose se na prekogranične aktivnosti (26. lipnja 2017.)

4. Krivotvorene novca (FT)

1. Često uključuje organizirane kriminalne skupine.
2. Krivotvorene novca moglo bi biti rašireno u terorističkim mrežama za financiranje obuke, novačenja, napada i propagande, za što su potrebna zнатна sredstva.
3. Imovinska korist od krivotvorenja mogla bi se uložiti u jačanje terorističke infrastrukture.

4.1. FinTech / RegTech

Pojam „financijska tehnologija“ ili „FinTech“ odnosi se na financijske usluge koje se pružaju na temelju i uz potporu tehnologije. Tehnologija bi mogla olakšati pristup financijskim uslugama i učiniti financijski sustav učinkovitijim.

Pojam „RegTech“ označava usvajanje novih tehnologija kako bi se lakše ispunjavali regulatorni zahtjevi.
(Izvor: Nadnacionalna procjena rizika, str 4.)

4.2. Virtualne valute

FeatherCoin

MONERO

Peercoin

litecoin

- Anonimnost, brzina prijenosa sredstava
- HNB - Mogući rizici povezani s ulaganjima u virtualne valute
(upozorenje objavljeno 22. rujna 2017. na www.hnb.hr)

4.2. Virtualne valute

The screenshot shows the Silk Road anonymous marketplace homepage. On the left, there's a sidebar with categories like Drugs (343), Cannabis (57), Weed (9), Hash (3), Seeds (2), Ecstasy (27), Dissociatives (9), Psychedelics (63), Opiates (12), Stimulants (13), Other (159), Lab Supplies (2), Digital goods (12), and Services (19). The main area has a "sort by" dropdown set to "seller feedback". A table lists six items:

title	price	seller	ship to	ship from	
Early Outdoor x Congolese Sativa (Cannabis Seeds)	\$2.18	P4r4b0l4(98)	International	Canada	add to cart
Early Male x Chunky Monkey Cut (Cannabis Seeds)	\$2.18	P4r4b0l4(98)	International	Canada	add to cart
Early Nepalese Sativa (cannabis seeds)	\$7.78	P4r4b0l4(98)	International	Canada	add to cart
1/8oz (3.5g) of Sour 13	\$7.53	IUP of Canada(97)	Worldwide	Canada	add to cart
1/8oz (3.5g) of the infamous Jack Herer	\$8.72	IUP of Canada(97)	Worldwide	Canada	add to cart
1/8oz of dark Afghan hash M.T.V. stamp 4 rockstars	\$11.99	IUP of Canada(97)	Worldwide	Canada	add to cart

- Moguće zlouporabe...
- Silk Road ugašen 2013., Alpha Bay i Hansa Market ugašeni 2017.

5. Pojavni oblici FT

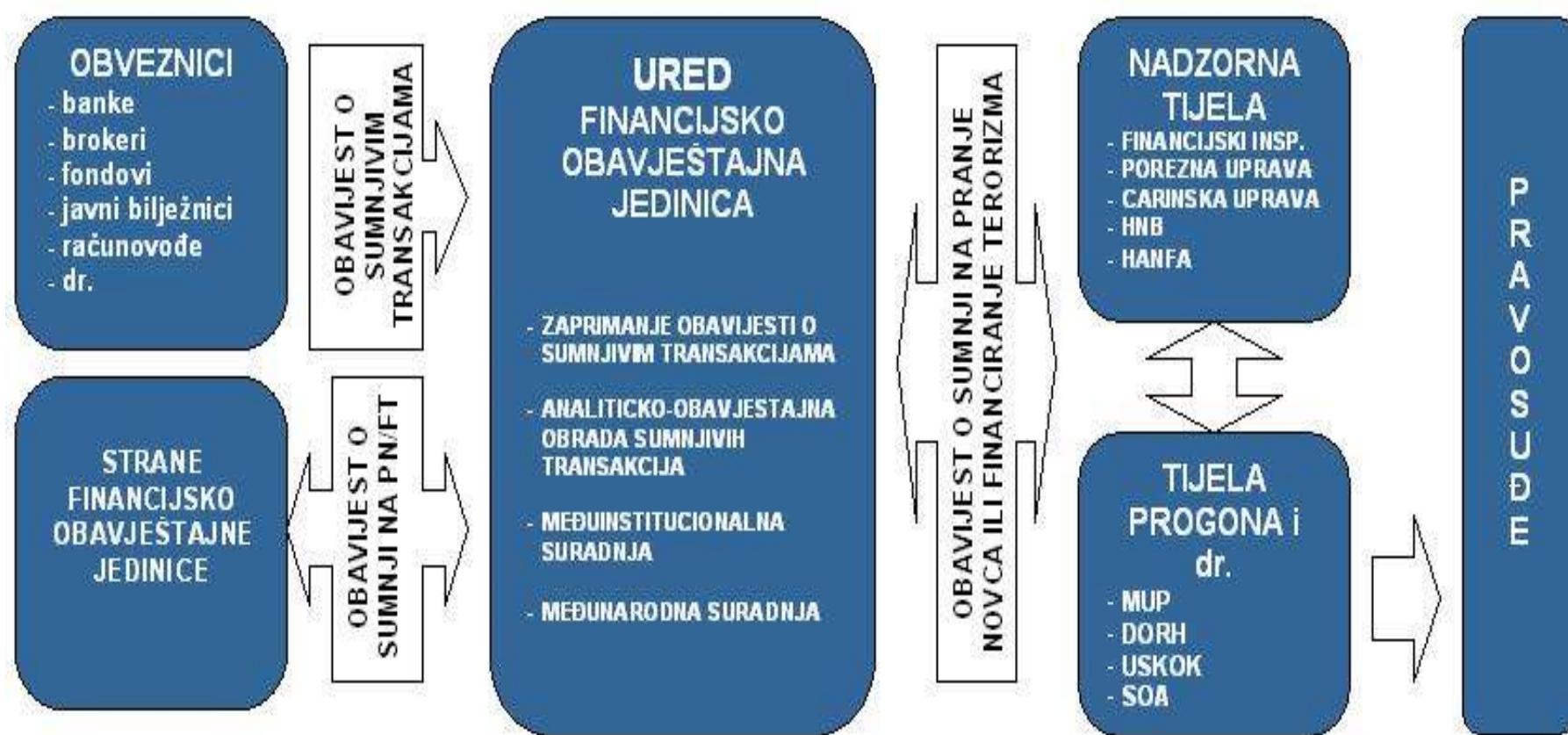
EUROPEAN UNION TERRORISM SITUATION AND TREND REPORT 2017 (EUROPOL, 2017., str. 12.):

„Nedavni teroristički napadi financirani su iz zakonitih i iz nezakonitih izvora. Za do 40% terorističkih aktivnosti vjeruje se da su bili barem djelomično financirani počinjenjem kaznenih djela, posebno **zlouporabe opojnih droga, krađe, razbojništava, prodaje krivotvorene robe, prijevare povezane za zajmovima te teške krađe.** Korištenje sredstava pribavljenih počinjenjem kaznenih djela smatra se **ideološki ispravnim i legitimnim načinom financiranja „džihada“ u „neprijateljskim zemljama“.**

Teroristi su 2016. bili aktivni u razvoju različitih mehanizama financiranja, iz zakonitih i iz nezakonitih izvora. **Veliki udio džihadista je mlađe dobi, od kojih je većina računalno pismena, što uzrokuje povećanje korištenja finansijskih usluga korištenjem modernih tehnologija.** Ove finansijske usluge i aplikacije, uključujući **finansijske aplikacije za prijenos manjih iznosa sredstava su fluidne, zaštićene enkripcijom i djelomično anonimne** te dopuštaju poželjno finansijsko okruženje za teroriste kojima je potreban pouzdan i zaštićen finansijski mehanizam koji ne poznae državne granice, a koji je istovremeno optimiziran i pristupačan za transfere male vrijednosti koji se odvijaju u realnom vremenu.

U 2016. su zabilježene **transakcije u manjim iznosima obavljene na uobičajeni način putem finansijskog sektora.** Ovakve transakcije manje vrijednosti šalju osobe koje podržavaju teroriste i njihovi članovi obitelji kako bi dali finansijsku potporu stranim terorističkim borcima (FTFs) i troškovima njihovih organizacija.”

6. INSTITUCIONALNI OKVIR SPRJEČAVANJA PN/FT

Izvor: Godišnje izvješće o radu Ureda za sprječavanje pranja novca za 2015. godinu

7. URED KAO HRVATSKA FINANCIJSKO - OBAVJEŠTAJNA JEDINICA

Središnja nacionalna jedinica za zaprimanje, analizu i prosljeđivanje obavijesti o sumnjivim transakcijama nadležnim državnim tijelima – glavna funkcija Ureda

Posredničko tijelo između obveznika i tijela kaznenog progona

8. KLJUČNI POKAZATELJI O RADU UREDA

KLJUČNI POKAZATELJI O RADU UREDA U RAZDOBLJU 2009. - 2016. GODINE		
BROJ OTVORENIH PREDMETA SA SUMNJOM NA PRANJE NOVCA I FINANCIRANJE TERORIZMA		3134
BROJ SLUČAJEVA PROSLIJEĐENIH NADLEŽNIM TIJELIMA I INOZEMNIM FINANSIJSKO OBAVJEŠTAJNIM JEDINICAMA NA DALJNJE POSTUPANJE I PROCESUIRANJE		1555
UKUPNA VRIJEDNOST ANALIZIRANIH TRANSAKCIJA U NAVEDENIM SLUČAJEVIMA OD STRANE UREDA		cca 21 milijarda kuna*
Vrsta informacije u proslijedjenim informacijama	BROJ SLUČAJEVA SA SUMNJOM NA PRANJE NOVCA	1504
	BROJ SLUČAJEVA SA SUMNJOM NA FINANCIRANJE TERORIZMA	51**
BROJ ANALIZIRANIH I ANALITIČKI OBRAĐENIH TRANSAKCIJA U SLUČAJEVIMA DOSTAVLJENIM NADLEŽNIM TIJELIMA		44374
BROJ SUDIONIKA FIZIČKIH OSOBA U ANALIZIRANIM TRANSAKCIJAMA U SLUČAJEVIMA DOSTAVLJENIM NADLEŽNIM TIJELIMA		6658
BROJ SUDIONIKA PRAVNIH OSOBA U ANALIZIRANIM TRANSAKCIJAMA U SLUČAJEVIMA DOSTAVLJENIM NADLEŽNIM TIJELIMA		3120
BROJ IZDANIH NALOGA BANKAMA ZA BLOKADOM SUMNJIVIH TRANSAKCIJA ZA 72 SATA		230
UKUPNA VRIJEDNOST SUMNIVIH TRANSAKCIJA ČIJE JE OBAVLJANJE PRIVREMENO BLOKIRANO PO NALOGU UREDA		cca 239 MILIJUNA KUNA

Pitanja?...

